

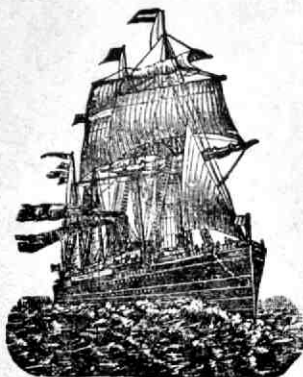
Sarioen, de Soendaneesche evangelist : de opmerkelijke bekeering van een Javaan

<https://hdl.handle.net/1874/234426>

SARIOEN ❀ ❀

DE SOENDANEESCHE

EVANGELIST ~ ~ ~

ZENDINGSDRUKKERIJ,
ERMELO — ZEIST.

10 Ct. fr. p. p.; vanaf 100 ex. 7½ Ct.

mm 10808

A 4L

104

BIBLIOTHEEK
HENDRIK KRAEMER
INSTITUUT
Leidsestraatweg 11
2241 GR OEGSTGEEST

~~Bibl. Hendrik Kraemer Inst.~~

~~7110 003 3596~~

]

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK UTRECHT

3567 4328

V. 2 - 188
Bibliotheek
NEDERL. ZENDINGSHOGESCHOOL
OEGSTGEEST.

A 4L

104

SARIOEN,

DE SOENDANEESCHE EVANGELIST.

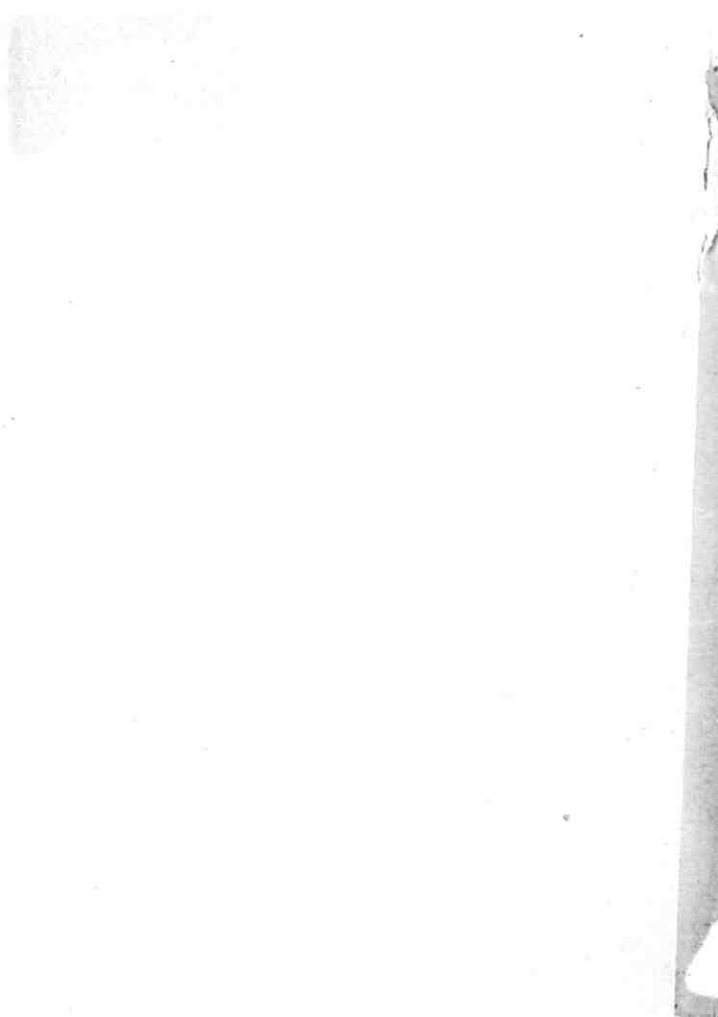
De opmerkelijke bekeering van
een Javaan.

IN ACHT KAPITTELS.

ZENDINGSDRUKKERIJ,
ERMELO-ZEIST.

Tca wga

INLEIDING.

„De brieven en berichten der zendelingen en de jaarverslagen der Zendinggenootschappen mogen met alle recht genoemd worden: „*Vervolgen op de Handelingen der Apostelen*”, heeft iemand gezegd. Terecht, want de Zendingsberichten geven ons te hooren en te zien de groote werken Gods in Jezus Christus, gewrocht door het Heilig Evangelie, vooral waar dit geloovig wordt verkondigd, onder beschaafde en onbeschaafde volken, onder Heidenen en Mohammedanen. Zoo blijkt, dat het bijna 2000 jaren oude Evangelie nog niets van zijne oorspronkelijke verlossende, verzoenende, vredebrengende, vernieuwende kracht heeft verloren. Ook brengen die Zendingsberichten ons gedurig woorden onzes Heilands te binnen, als bijv. deze: „Zalig, die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd

worden,” en: „Zoekt, en gij zult vinden,” enz., welke woorden des Heeren mij te binnen kwamen onder het lezen en herlezen van het verhaal van den bekeeringsweg van SARIOEN, den hooggeschatten helper van den plaatselijken zendeling te *Soekaboemi* op *West-Java* onder de Soendaneezen. (Java's bevolking bestaat uit de Javanen, die het Oosten en midden des eilands bewonen, en de Soendaneezen in het Westelijke gedeelte.) Java's bevolking belijdt den Mohammedaanschen godsdienst, en zoo was ook die SARIOEN vóór zijne bekeering Mohammedaan en het eenige kind eener innig vrome weduwe. Het verhaal van de bekeering diens mans trok mij zeer aan, zoowel, omdat het ons doet zien, langs welke vreemde wegen — dwaalwegen — de Heere soms de ziel, die naar *vrede* verlangt, leidt, en tot zich brengt, ook omdat die geschiedenis doet zien — zooals door den zendeling terecht werd opgemerkt, „hoe ongenoegzaam de Mohammedaansche godsdienst is voor een menschenhart, dat uitgaat naar den Eeuwige, en zich door den last zijner zonden diep bezwaard gevoelt.” Dat verhaal trok mij ook bijzonder aan, omdat het uit 's mans eigen mond is opgeteekend. Daarom wil ik 't voor u, vrienden in Christus, wederom vertellen.

Sarioen's jeugd.

„Mijne moeder, eene weduwe, — ik verloor mijn vader, toen ik nog heel klein was — wenschte vurig, dat ik priester of geestelijke zou worden, niet zoozeer om de achting, die haar zoon zou toegedragen worden door alle vromen, en de geldelijke voordeelen, die mij dat zou brengen, maar veel meer en bepaaldelijk, *om zich te verzekeren van hare eigene zaligheid*. 't Kon immers licht gebeuren, dat zij om hare zonden in de hel kwam.” — In den Koran, den Bijbel der Mohammedanen, wordt geleerd, dat dezen, na hunnen dood, voor Gods Gericht moeten verschijnen, waar hun leven streng onderzocht wordt, en al het goede en al het kwade, dat zij in hun aardsche leven gedaan hebben, op Gods weegschaal tegen elkaâr wordt gewogen. Weegt het kwade slechts één duizendste van een rijstekorrel zwaarder dan het goede, dan gaat de ziel onverbiddelijk de hel in. Maar al staat dat al ongeveer zoo in den Koran, geen Javaan leest dien anders dan in het Arabisch, wat slechts zeer weinige Javanen goed verstaan.

Bovendien wordt er veelal onder de Mohammedanen geleerd, dat de Mohammedaansche

ziel, die slechts weinig goede daden kan toonen voor Gods Gericht, toch zeer wel het geluk van het Paradijs kan worden waardig gekeurd, op grond der *haar toegekende* verdiensten van andere geloovigen, zooals hier SARIOEN's moeder door de ontzaglijk groote verdiensten haars zoons, als deze priester werd. SARIOEN zelf zegt: „Had mijne moeder dan een geestelijken zoon, zoo zoude deze door zijne gebeden en groote verdiensten bij den Profeet (Mohammed) en bij God, haar zeker uit de plaats der pijniging kunnen verlossen, en haar het Paradijs binnen leiden. Daarom moest ik, nog zeer jong zijnde, reeds den *Koran* leeren lezen.” — (Dat beschouwen de Mohammedanen op zich zelven reeds als hoogst verdienstelijk, al verstaat de lezer geen syllabe van hetgeen hij leest. Dit komt er niet op aan, 't is de Heilige Koran, dien hij leest, het Boek uit den Hemel neêrgedaald, en dat is genoeg).

„Ik had geen den minsten lust in die zware, jarenlange voorbereiding, doch eindelijk volgde ik toch den vromen hartewensch mijner moeder, en werd leerling bij een' goeroe (geestelijke leeraar).” — 't Gaat den Mohammedanen als den Roomschen, die hunne zonen tot den geestelijken stand dwingen, omdat zij meenen in

hen „boomsterke voorspraken bij God te krijgen,” zooals een Westfaalsche boer zich uitdrukte, toen hij zijnen 20 jarigen zoon dwong, *monnik* te worden.

„Zoo begaf ik mij tot een goeroe, en werd zijn leerling, doch 't beviel mij zoo slecht bij dien man, dat ik reeds na drie maanden hem verliet, en een anderen goeroe opzocht. Den Koran las ik driemaal door” — (het leeren lezen geschiedt op puur werktuiglijke wijze: de leeraar zegt zijn leerling de woorden voor zonder ze te verklaren, of indien hij dat soms doet, op hoogst gebrekkige, dwaze wijze). Ook las ik vele andere godsdienstige boeken. Dikwijls vroeg ik mijnen goeroe naar de beteekenis van hetgeen ik las of hoorde voorlezen, doch ik wachtte meestal te vergeefs op eenig redelijk antwoord. Ook vroeg ik hem meermalen: Indien ik nu *alles* volbreng, wat gij mij leert, kan ik dan verzekerd zijn van *de vergeving mijner zonden*? Ach, hoe bitter stelde zijn antwoord mij teleur. „*Dat moet God alleen,*” zeide hij. „Wij hebben niet te doen, dan de bevelen van onzen grooten profeet op te volgen. Wij zijn als visschers. Is 't bij God bepaald, dat wij visch moeten vangen, goed, dan vangen wij visch; indien

niet, dan vangen we niets,"... Maar zulke duistere, hoogwijze antwoorden bevredigden mij in het geheel niet. Ernstig begon ik te twifelen aan de wijsheid mijns goeroe's, en dacht: och, 't is toch te vergeefs, dat ik me van morgen tot den avond vermoei. Uit al de wijsheid, die ik hoor en leer, verkrijg ik toch geen zekerheid. De behoefte van mijn hart wordt hier niet bevredigd, en 't is dan beter, dat ik een anderen goeroe zoek!

Goed, ik verliet mijnen goeroe, en trok naar een anderen beroemden, vijf dagreizen ver wonenden godsdienstleeraar, en werd zijn leerling. Deze toonde veel knapper en behendiger te zijn in het beantwoorden mijner vragen, en in het oplossen mijner bezwaren, zoodat ik 6 jaren lang bij hem bleef wonen. Maar hoe geleerd en knap hij ook was, ook hij wist mij geen antwoord te geven op de *grootte* vraag, die voor mij eene *levensvraag* geworden was: *hoe verkrijg ik zekerheid, dat mijne zonden vergeven zijn?*" Ontroerend niet waar? een mensch, gepijnigd door schuld-bewustzijn, snakkend naar den Zaligmaker, na jaren zoekens wanhopig tot zich zelven zeggende: „Al mijn zoeken is te vergeefs!

Mijne leeraars heeten *wijs*, doch zij weten niets, en zijn als blinden.”

De wanhopige zwerver.

„Ganschelijk mismoedig, ja wanhopig, verliet ik den goeroe, bij wien ik zes jaren gewoond had, en ging op weg, ja... waarheen?... Ach, 'k was als een man, die van de stad *Bantam* naar *Batavia* (bijna 16 uren van elkaar gelegen) wil gaan, doch den weg niet kent. Het ergste voor mij was, dat ik geld noch goed meer bezat. Wat zou ik doen? Tot mijne moeder terug keeren? of 't nog eens beproeven bij een anderen goeroe? Misschien wist deze mij den *waren weg* te wijzen! Ik besloot tot het laatste, maar dwaalde toch doelloos voort, onderweg eten bedelend, om mijn honger te stillen. Maar dat ging mij slecht af, want meermalen had ik een ganschen dag niets te eten. Bij het doorwaden eener rivier verdronk ik bijna, en slechts met inspanning van al mijne krachten bereikte ik behouden den anderen oever. Toen dacht ik plotseling terug naar moeder! Een barmhartig man, die medelijden met mij had, schonk mij een halven gulden, en hiervoor kocht ik teerkost voor de lange

reis naar moeders dorpje. Uitgeput, moede en wanhopig kwam ik bij mijn moeder aan. Ik vertelde haar alles, wat ik ondervonden had, en stortte mijn hart voor haar uit. Zij hoorde mij zwijgend aan, en weende." *De wanhopige zwerver wordt een zedelijk verlorene, maar ontmoet op den weg des verderfs den Redder van zondaren.* Zoo was ik dan na eene afwezigheid van negen jaren weder bij moeder thuis, maar wat zou ik nu aanvangen? Vrede en zaligheid had ik te vergeefs gezocht. 'k Had veel geleerd, doch geen wijsheid gevonden. Moed en lust om naar de hoogere dingen te zoeken waren me ontzonken. 'k Dacht zoo: Voortaan bekommer ik me nergens meer over. Ik ga mijn eigen weg!

Ja waarlijk, 'k schaam me bijna over mijn bestaan in dien tijd te spreken. o God, wees mij zondaar genadig! Mijne hartstochten en booze neigingen ontwaakten. In *werken* voor mijn dagelijksch brood had ik geen lust, en daarom begon ik te *stelen*. Zoo nu en dan verhuurde ik me als knecht, hoofdzakelijk met het doel te kunnen stelen; maar ik bleef even arm, want alles, wat ik langs dergelijken oneerlijken weg verkreeg, verbraste ik terstond weder. Zoo holde ik voort op den

weg des verderfs, onverschillig over mijne toekomst, met wrevel terugdenkende aan mijn verleden, tot, ja totdat God, die 's zondaars dood niet wil, in zijne groote barmhartigheid en liefde mij iemand deed ontmoeten, die mij de oogen opende voor het gevaar, waarin ik verkeerde, en mij terzelfder tijd den weg ter behoudenis aanwees."

De verlorene behouden.

Op roerend, eenvoudige wijze vertelt Sarioen, hoe de Hemelsche Vader hem tot stilstaan bracht op zijnen dwaalweg, hem plotseling Zijne Wet voorhoudende, waarin hij zijn beeld van grooten zondaar zag; maar hem tenzelfden tijde tot den zondaarsvriend bracht, die den wanhopigen zoeker en zwerver alles schonk uit genade, waarnaar zijne ziel sinds jaren hongerde en dorstte. SARIOEN zegt:

„Toentertijd bij zekeren Chinees als opzichter werkzaam zijnde, en voor hem werklieden zoekende, wandelde ik zoo langs de woning van den Evangelist of helper des zendelings, vader DJIMOEN. Deze was niet thuis, maar wel zijne vrouw. Ik groette haar, en zij noodigde mij uit, even vóór haar huis te gaan zitten. Wij kenden elkaâr wel niet, maar

zij vroeg mij toch vriendelijk, wie ik was, waar ik vandaan kwam, wat ik deed, enz. Ik vertelde haar niet meer, dan dat ik in *Bantam* thuis hoorde, en nu hier bij een Chinees in dienst was. De vriendelijke vrouw hernam: Ja broeder, 't is goed en noodig, dat wij arbeiden voor ons dagelijksch brood, maar 't is ook en boven alles noodig, dat wij op onze ziel acht geven," en daarop las zij mij de 10 geboden voor. Die woorden Gods verschrikten mij vreeselijk, want zij deden mij denken aan mijn zondig leven. Of de trouwe Christin dat van mij kon merken, weet ik niet; misschien wel. Zij vervolgde met tot mij te zeggen, dat er voor hem, die zijne zonden gevoelt en belijdt, vergeving en verlossing was door het geloof in den Zaligmaker, die 's wereldds zonden op zich had genomen. Hadden straks de woorden der Wet Gods mij doen beven van vrees voor God, bij het hooren dier liefelijke woorden, die ik indronk als frisch, koel bronwater, kende mijne blijdschap geen grenzen. Hier leerde en hoorde ik, waar ik zoovele jaren lang naar gezocht had, en dat niet één mijner goeroes had geweten."

Sarioen, den Zaligmaker vindende, geloovig geworden, keert tot zijne moeder terug, verhaalt haar hoe groot zijn geluk is en brengt haar tot den Heiland.

SARIOEN verhaalt: „Terstond vroeg ik verlof bij mijnen Meester, en keerde terug tot mijne moeder. Ik vertelde haar alles, maakte haar deelgenoot van mijn geluk en mijne vreugde, en bad haar, mij te volgen, opdat ook zij vrede des harten mocht vinden door het geloof in Jezus Christus. Stemde zij hierin toe, dan zou ik den Christenleeraar, die mij onderwezen had, verzoeken hierheen te komen, om haar te onderrichten. Tot mijne blijde verrassing zeide mijne moeder „ja,” en zij verheugde zich, dat ik eindelijk datgene gevonden had, *waarom zij dag en nacht den Heere had gebeden*, al ware 't dan ook langs een' anderen, haar onbekenden weg. Toen keerde ik tot vader DJIMOEN, 's Zendelings helper, terug. Och, 't was een onuitsprekelijk genot hem te hooren spreken over de liefde Gods, zooals die ons ontsluiert is in Jezus Christus, en mijn hart werd vervuld met blijdschap en dankbaarheid. Nadat ik eenige dagen bij vader DJIMOEN

vertoefd had, vergezelde hij mij naar mijne moeder, om ook haar de Blijde Boodschap te brengen. O, hoe blijde werd moeder, toen ik haar vader DJIMOEN voorstelde. Niet alleen aan haar, maar ook aan 17 onzer familieleden en bureu verkondigde hij het Evangelie. Die allen namen het met blijdschap aan, en werden, na voorbereidend onderricht ontvangen te hebben, gedoopt door den Heer ANTHING. Ik ging weder terug met vader DJIMOEN en hielp hem zes maanden lang bij zijnen arbeid naar mijn beste vermogen. 'k Wilde hem zoo mijne dankbaarheid toonen, want hij was immers mijn geestelijke vader, die mij den waren weg had gewezen, die uit de duisternis, waarin ik leefde, leidt tot het licht, hetwelk de Heilige Geest in onze harten doet schijnen, en die ons Jezus Christus leert kennen en aannemen, als onzen Zaligmaker."

**Sarioen's geloof wordt op een zware
proef gesteld, maar hij volhardt in
zijne den Heiland gezworen trouw.**

Na een half jaar lang bij vader DJIMOEN gewoond te hebben als zijn zoon en helper, ging ik mijne moeder weder bezoeken. Terwijl ik bij haar vertoefde, werd mijn geloof op

eene zware proef gesteld. Ik kreeg namelijk hevige koortsen, en viel dikwijls in zwijm. Eenige mijner bloedverwanten, die mij bezochten, wilden mij afvallig doen worden van den Zaligmaker, door aldus tot mij te spreken: „Wel SARIOEN, wat is toch de oorzaak, dat ge zoo erg ziek zijt?... Ge beweert den rechten weg der zaligheid te gaan. Hoe, is 't niet veeleer den weg des verderfs, dien ge bewandelt? 't Is nu immers zonneklaar dat ge u zelven bedriegt, want vroeger waart ge nooit ziek! Erken toch, dat 't God zelf is, die u straft, omdat ge *dexen* weg, den weg der afvalligen van Allah (God) en zijn profeet, volgt. Daarom, keert terug tot God en Zijn Gezant.

„Wij vermanen u daartoe, omdat wij medelijden met u hebben.” Ik antwoordde hen aldus: Och broeders, hebt veeleer mededoogen met u zelven, want *uw* medelijden met mij is zondig. Ik ben verzekerd van mijne zaligheid; evenzoo van de trouw en liefde mijns Heilands, laat ik gezond of ziek zijn. Meent ge, dat mijne ziekte mij doet twifelen aan Gods liefde? Verre zij dat van mij! Veeléér versterkt die ziekte mij in mijn geloof, want ik ondervind de vreeze Gods in mijn

hart, en vrees niet voor den dood. Voortaan lieten die bloedverwanten mij met rust" — SARIOEN begreep dus PAULUS' diepzinnig woord, door zoo weinigen onder ons begrepen: „Hen, die God liefhebben, moeten *alle* dingen medewerken ten goede."

„Toen ik weêr gezond geworden was, bleef ik bij mijne moeder wonen, en zorgde voor de kleine gemeente. Nu begon pas recht de verzoeking voor ons die geloofden. Hoe meer 't bekend werd, dat er waren, die het Christendom hadden aangenomen, des te heviger werd de verzoeking. Voor vier dergenen, die toegetreden waren, werd de verzoeking te machtig, en zij vielen af. Groot was mijne droefheid om hen, en mijne bezorgheid om de overigen. Zouden zij volharden? Op zekeren dag van de markt terugkomende, werd deze vraag op droevige wijze beantwoord. De *Panghoeloe* (de hoofdpriester) was gekomen, had hen bij de haren gepakt, en gedreigd, het hoofd af te slaan, indien zij niet afvallig werden, en tot MOHAMMED terugkeerden. Sidderend van angst hadden zij daarin toegestemd. Ik had zeer met hen te doen. Zij waren toch als schapen zonder herder te midden der wolven. In die dagen was er in

Bantam nog geen zendeling, geen Bijbel, en de lieden waren nog arm in de kennis van het Evangelie.

Ik sprak tot hen aldus: Hoe broeders, vreest ge den Panghoeloe meer dan God? Vreest toch niet voor menschen, maar veel meer Hem, die in den hemel woont. — Zij antwoorden: „Maar wat moeten wij doen, daar hij ons met den dood bedreigde? En hij zeide over *drie* dagen terug te komen; als wij dan nog geloofden, zou hij ons zekerlijk dooden.” Ik hernam: Als gij vreest gedood te worden, verbergt u zelve dan, ik zal hem alleen afwachten. Drie dagen later kwam de Panghoeloe. De broeders hadden zich verstoken. „Zijt ge hier nog, *Kafirs* (ongeloo-vigen)?” schreeuwde de woedende priester. . . . Geen antwoord. „Waar zijt ge nu?” . . . Geen stem liet zich hooren. Nu kwam ik naar voren tot den Panghoeloe, en deed, alsof ik van de zaak niets wist, wat ik doen kon, omdat hij mij niet kende. Panghoeloe: „Waar zijn die lieden, die *Sarani* (Christen) zijn geworden?” — Ik: 'k Weet 't niet. — Panghoeloe: „Die halsstarrigen, die niet willen luisteren naar hun ware voorgangers, maar liever den godsdienst der *Kafirs* volgen. Ik

wensch zeer ze nu te ontmoeten. Ik wil weten, of zij voortgaan op dien weg of niet. Ook wensch ik te weten, hoe die onderwijzer van hen er uit ziet. Ik wil hem opzoeken en 'k zal hem dooden!" —

Ik beefde van drift, doch bedwong mij. Ik vroeg hem: Wel Panghoeloe, wat beteekent dat woord: *Kafir Sarani*? Ik ken dat niet. Panghoeloe: „Indien je niet weet, wat *Kafir Sarani* beteekent, dan zal ik 't je zeggen: Dat zijn menschen die *Nabi* (profeet) MOHAMMED verloochenen, en in *Nabi Isa* (den profeet JEZUS) geloven, net als die lui hier, die Kapirs, die ik thans zoek." Ik: aha, is dat zoo! — Panghoeloe: „Juist". — Ik: Als dat zoo is, ik weet 't niet, maar dan ben ook ik een Sarani. De Panghoeloe verschrikte, en keek mij met groote oogen aan. — Ik: ja, wij worden door u voor *Sarani* gescholden; vroeger deed ik ook alzoo. De Panghoeloe verwonderd: „Ei, ei, jij ook al. Hoe kom je daartoe, ongelukkige?" — Ik: Wat is het nut van uwen godsdienst, en welke is de macht van uwen Profeet? — Panghoeloe, buiten zich zelve van woede: „Wat, jij ongelukkige, durf je mij ondervragen en tegenstaan?" — Daarop greep hij een' rijststamper, en bul-

derde me toe: „Ik wil je doodslaan!” — Ik stak hem mijn hoofd toe, en zeide: Indien ge lust en moed hebt, goed, ga uw gang! — Maar hij durfde niet, waarop ik tot hem zeide: Maak dat ge wegkomt, en laat u nooit meer zien! — Hij vertrok. De broeders kwamen uit hunnen schuilhoek te voorschijn, en zijn sedert door hem niet meer bemoeilijkt, doch hieruit ziet ge, hoe moeilijk 't voor ons is JEZUS CHRISTUS te belijden, als den eenigen Zaligmaker; Christen te worden, en 't te blijven. Wij ondervonden, dat 't inderdaad *waar* is, wat de Apostel PAULUS eens zeide: „Door vele verdrukkingen moeten wij het Koninkrijk Gods binnengaan”.

„Zoo had dan SARIOEN, na jaren lang zoeken en dolens, gevonden wat hij zocht: de ware kennis, namelijk: de zekerheid, dat „*zijne zonden vergeven waren*,” zegt zendeling VAN EENDENBURG. „Hoe diep en sterk de behoefte aan *vrede* en *kennis* uit God in zijne ziele had geleefd, blijkt eigenaardig uit een interessanten droom, dien hij eens had, en dien hij mij vertelde. 't Zal u zeker aange-naam zijn, dien droom te hooren,” zooals SARIOEN dien vertelt:

Eene merkwaardige droom en nog merkwaardiger uitlegging.

„Lang vóór ik met Christenen in aanraking kwam, en hunnen godsdienst, die ook de mijne werd, leerde kennen, droomde ik zekeren nacht aldus: 'k Zag mij zelve in een' allereuellendigsten staat. Mijn lichaam zag er vervallen uit, en was bedekt met lompen, die mij in flarden om de leden hingen. 'k Zag er zoo jammerlijk uit, dat allen, die mij ontmoetten, mij op een' afstand passeerden. Niemand wilde mij naderen, en alle pogingen, die ik van mijne zijde aanwendde, bleven vruchteloos. Terwijl ik in wanhoop om mij heen zag, bemerkte ik daar ginder een persoon, in schitterende kleeding en met blinkend aangezicht. 'k Wilde hem naderen, om hem mijne verontschuldigen aan te bieden wegens mijn armelijk en jammerlijk uitzien. Doch ziet! hij kwam tot mij, strekte de handen naar mij uit, en hing mij een' kris met toebehooren om de lenden, welks glans en heerlijkheid die van goud overtrof. Onderwijl sprak hij: „Indien u armoede en jammer treft, kleedt u dan slechts met dezen kris, leg hem nooit af, maar draag hem altijd!”

Ik stond versteld, en kon vanwege mijne groote blijdschap geen woord uitbrengen. Ik zag, dat de glans van dezen kris zich mededeelde aan mijn gansche lichaam, zoodat ik, even te voren nog vuil, arm en naakt, nu schitterde als de zon in vollen luister. Ik ontwaakte, zocht naar mijnen machtigen, kostelijken kris, doch te vergeefs! 'k Had *gedroomd*! Ik begaf mij tot ouden en verstandigen onder mijn volk, en verhaalde hun mijnen droom. Heinde en ver liep ik, doch niemand kon mij eene bevredigende uitlegging geven. Nog ééne hoop bleef mij over. Op eenigen afstand van mijne woonplaats leefde een honderdjarige wijze, beroemd om zijne geleerdheid.

Tot hem ging ik, en vertelde hem mijnen droom. Na eenig nadenken riep hij uit: „Welk een wonderlijke droom! — Geeft mij uwe hand”. — Deze beschouwde hij oplettend, en sprak: „O, gij gelukkige! gij zult eene wetenschap vinden, die zeker, schoon en wonderlijk is. De kennis, die gij zult vinden, is nieuw, en ons volk kent haar nog niet. *Die kennis zal u echter niet geworden door of van ons volk, maar zal u worden medegedeeld door de Koelit poetih (withuiden = Blanken). Ziet toch!*

in den aanstaanden tijd zullen de *Kafirs* (ongeloovigen) Islamieten (geloovigen), doch de *Islamieten* Kafirs worden, maar gij zult vinden de kennis, die waarlijk gelukkig en zalig maakt. Wanneer, in welk jaar of in welke maand, weet ik niet, maar zij zal uw deel worden, zeker en gewis”.

Merkwaardige woorden, die eene profetie waren, reeds heerlijk vervuld in den droomer zelve!

Sarioen wordt helper des Zendelings.

„In October 1875 kwam SARIOEN bij mij”, verhaalt Zendeling GIJSMAN te *Soekaboemi*, om mij in mijn werk behulpzaam te zijn. Een jaar later bezocht mijn collega VERHOEVEN mij en op hem maakte SARIOEN een zeer gunstigen indruk. Hij schreef om hem naar het Vaderland: „De bekeerde en door den heer ANTHING gedoopte Soendanees SARIOEN, die door mijnen medearbeider GIJSMAN tot helper of Evangelist wordt, heeft een aangenaam en eenigszins ernstig voorkomen. Zijne gepaste vrijmoedigheid, en zijn open blik zijn tolken van een oprecht gemoed. Dat hij zich ’s Zondags niet van Evangeliearbeid onthouden kan, vind ik een veelbelovend verschijnsel. Van hem laat

zich iets verwachten voor het Koninkrijk onzes Heeren." Terzelfder tijde kon ik niet anders spreken in een' brief over SARIOEN dan aldus: „Met zijne opleiding gaat 't naar wensch. Zijne kennis van het Christendom is zeer toegenomen, en in evenredigheid daarmede de blijmoedigheid zijns geloofs. Zijn denkvermogen is merkbaar vooruitgegaan, en er is eene leergierigheid bij hem ontwaakt, die hem vroeger geheel vreemd was. Ik moet 't bekennen: in den beginne koesterde ik weinig verwachting van SARIOEN; maar hij is zeer in zijn voordeel veranderd. Zijn voorbeeld en zijn woord maken op iedereen een' goeden indruk, en zulken, die met hem in intieme aanraking komen, gevoelen zich tot den Zaligmaker heengetrokken.

Dat zag ik in het bijzonder bij de Soenda-
neesche familie AINAN, bij wie SARIOEN zeer
veel komt. Al de leden van dat gezin luis-
terden met groot genoegen naar zijne woorden.
Van lieverlede ontwaakte bij hem besef van
zonde en schuld. Zij begonnen te verlangen
naar de verlossing, die in Christus Jezus is,
en eerlang bekeerde het gansche gezin zich
openlijk tot den Heer en werd gedoopt. Vader
AINAN nam SARIOEN ook dikwijls mede naar

de woning zijner nog onbekeerde moeder, om ook daar van den Zaligmaker te verhalen, en dat niet alleen voor het kleine gezin, maar ook voor vele Mohammedaansche vrienden en burenen, die dan kwamen luisteren.

Tot heden toe — 1877 — was mijn SARIOEN nog ongehuwd gebleven. Steeds had hij zich in zedelijk opzicht *voorbeeldig* gedragen, ik meende, dat in den laatsten tijd 't hem veel strijd koste de verzoeken te weerstaan. Daarom sprak ik met hem over het huwelijk als eene instelling Gods, en gaf ik hem den raad en de vrijheid eene vrouw te zoeken. Eenigen tijd later huwde hij met AMI, eene stille, innige Christin, eene dochter van den bovengenoemden AINAN.

Zoolang SARIOEN vrijgezel was, woonde hij met SALOE, mijn anderen helper, samen in een huisje. Maar nu hij — en ook SALOE — huwde, moest hij eene eigene woning hebben. Daarom schoot ik hem de som van f 74 voor uit ons gemeentehuisje, die hij behoefde, om een eigen huisje met erf te koopen. Daarop leeft hij gelukkig met zijne jonge vrouw, en heeft me reeds f 10 terugbetaald op het voorschot.

Nadat hij eene poos gehuwd was, spoorde ik hem aan eens te beginnen met buiten de

hoofdplaats *Soekabcemi*, in de omliggende dorpen en gehuchten te prediken. In gezelschap met SALOE deed hij dat, en met veel zegen.

SARIOEN is in vele opzichten mijne rechterhand geworden. Stil, kalm, onder goed en kwaad gezicht, gaat hij onafgebroken voort met het Evangelie te verkondigen, ofschoon zijn ervaringen daarbij lang niet altijd be-moedigend zijn."

Nu wil ik u, in zendeling GIJSMANS' woorden een tooneel schetsen, waarin ge SARIOEN aan het werk ziet, als Evangelist in den besten zin des woords.

Sarioen, aan het ziek- en sterfbed van een zeer geliefd lid der kleine gemeente.

„OEMING, AINAN's moeder, sinds 2 jaar gedoopt, eene eenvoudige, stille Christin, werd plotseling zwaar ziek. SARIOEN bezocht haar trouw gedurende hare ziekte en sprak en bad veel met haar. Eens vroeg hij haar: Wel Ma! geloof je in den Heere Jezus, en heb je Hem lief?" Zij antwoordde: „Ja, ik heb Hem bepaald lief, en geloof, dat de Heere Jezus mijne zonden gedragen heeft; ook denk ik veel aan den Zaligmaker." Daarop beleed

zij geheel uit eigen beweging haar geloof, door het half luid opzeggen der 12 Geloofs-artikelen, en bad ook het gebed des Heeren. SARIOEN vertroostte haar vervolgens aldus: Vertrouw toch vast op dien Zaligmaker, twijfel volstrekt niet, en wees niet kleinmoedig. Ge moogt den Heer in uw hart niet willen verloochenen, omdat Hij u deze ziekte gegeven heeft. De Heere God heeft u zeer lief, en daarom wil Hij u tot nadenken brengen door middel dezer ziekte, opdat gij u vaster aan Jezus zoudt hechten." De kranke antwoordde: „Ja, dat geloof ik."

Een paar dagen vóór haren dood kwam eene vrouw haar bezoeken, die, haar verzoekende, zeide: „Val af van den godsdienst der Christenen, en dan zult ge beter worden." De zieke gaf der verzoekster beslist ten antwoord: „Liever zou ik geslacht, en aan stukken gesneden willen worden, dan dat ik van den Heere Jezus zou afvallen. Neen, dat doe ik niet, want ik vrees dan verloren te zullen gaan."

't Bleek me onnoodig de Christenen aan te sporen de kranke MA AINAN te bezoeken, wat zij deden uit hun eigen. SARIOEN vertelde me: „Doordat MA AINAN zoo erg ziek en

dikwijls buiten kennis was, kon ik niet veel van haar vernemen.

Vrijdag, Zaterdag en Zondagavond vóór haren dood had zij 't erg benauwd, en 't was, alsof 't haar moeite kostte de aarde te verlaten, zoodat ik met al de broeders en zusters bad, dat haar hart toch door niets bezwaard mocht zijn, opdat zij geen zwaren doodstrijd mocht hebben, en tevens, dat haar nog vóór haren dood een helder oogenblik mocht gegeven worden, teneinde nog eens met ons te kunnen spreken, en ook, omdat ik haar nog wat wenschte te vragen. Zondag, na de kerk, waren wij allen weder bij haar, zij kwam bij volle kennis, zat zelfs overeind, en wilde weder wat eten. Zij keek ons vriendelijk aan, en zeide: „Hoe jammer, dat gij mij niet hebt genoodigd, om mede naar de vergadering te gaan.”

Vervolgens zeide zij tot hare nog jeugdige dochter SAEMAT (bij verkorting EMOT): „EMOT, heb je me lief?” Bewogen antwoordde zij: „Hoe zou ik anders kunnen! Ik kan niet anders, dan u altoos innig lief hebben.” Daarop zei MA AINAN: „Ja, ik heb je ook lief.” Nu kuste zij hare kleinkinderen I'GOED en MARTHA, was opgeruimd en lachte, ja 't

scheen, alsof zij weder gezond zou worden, zoodat de Christenen zoowel als de familieleden weêr naar huis wilden gaan. Zelfs haar zoon AINAN ging weêr naar huis. Doch ik bleef, en zeide: Laat ons liever bij de zieke blijven waken tot morgenochtend, want, voorwaar, zij keert ons haar aangezicht nog maar even toe, maar zij zal stellig tot God terugkeeren (sterven). Wees niet al te blij, dat Ma weder in staat is met ons te spreken, want dat is ons vergund op ons gebed. De broeders en zusters geloofden mij, en ook Ma AINAN zeide: „Wel zeker, ga maar allen naar huis, als gij niet van mij houdt,” hen beproevende, omdat zij gaarne wilde hebben, dat zij bleven. Vervolgens vroeg ik aan Ma AINAN: Hoe zal 't nu met u gaan, ingeval de Heere God u wegneemt? Zijt gij bereid? Is uw hart door niets meer bezwaard? Verlangt Ma misschien om nog wat op aarde te leven? Is uw hart misschien bezwaard over EMOT, of over uwe kleinkinderen? Zij antwoordde: Belijdt Ma eene zondares te zijn? „Ik heb mij geheel overgegeven aan den Heere God en aan den Heere Jezus, en ik gevoel mij door niets bezwaard, want EMOT heeft Mijnheer (zendeling GLJSMAN) en SARIOEN, die voor haar zorgen

zullen." Daarop beleed zij weder haar geloof en bad het „Onze vader." Toen zij gebeden had, vertroostte ik haar aldus: Ma! nu moet ge niet bezorgd zijn. Uwe zonden zijn vergeven door God den Heer, want 's Heeren Jezus' bloed, vergoten op Golgotha, is eene bedekking voor uwe zonden, en is oorzaak dat Ma niet meer zal sterven in der eeuwigheid. Als Ma dus werkelijk wordt weggenomen door Hem wien gij toebehoort, pas dan op, en geraak niet op een' dwaalweg, maar volg onzen Heer. De zieke zeide: „Hartelijk dank, SARIOEN." Nu zweeg Ma AINAN, en heeft niet meer gesproken. Van Zondagmiddag 4 uur tot Maandagmorgen 11 uur lag zij in doodstrijd. Rustig lag zij daar neder, alsof zij sliep, zonder opgesperden mond, noch wijdgespalkte oogen. Ook sloeg zij niet wild met de handen om zich heen, noch trapte vervaarlijk met hare voeten, zooals gewoonlijk het geval is met stervenden, doch die zich niet, zooals Ma AINAN, volkomen aan God hebben overgegeven.

En tot den allerlaatsten strijd hoorde men haar, als zij een oogenblik bij kennis was, telkens verzuchten: „HEERE JEZUS!" — Nauwelijks had Ma AINAN den jongsten snik ge-

geven, of de stem des geweens werd gehoord, maar SARIOEN troostte allen, en sprak: „Als gij een AINAN liefhebt, en haar weder wenscht te ontmoeten, gelooft dan evenals zij in den Zaligmaker, wiens naam JEZUS CHRISTUS is.

SLOT.

In 1880 verliet zendeling GIJSMAN *Soekaboemi*. SARIOEN ging voort met zijnen arbeid en werd om zijnen ijver geprezen. Maar helaas, het *alleen*, zelfstandig arbeiden bleek zelfs voor een' man als hij te zwaar, te veel van hem gevergd te zijn, want zendeling SCHILSTRA, die tijdens Br. G.'s afwezigheid een tijd lang te *Soekaboemi* arbeidde, liet zich ongunstig over SARIOEN uit, namelijk, wat zijne naarstigheid en zijn ijver betreft. 't Was niet te loochenen; zijn ijver was beginnen te verslappen. Hoog-noodig had hij de vermaning: „Richt op de trage handen, en maak de slappe knieën vast!” Er zijn menschen, voor wie 't minder vergeefflijk was, dat zij deze vermaning noodig hadden. Een man, als SARIOEN, een Christen, omringd door Mohammedanen, vaak alleen staande met zijne overtuiging, geen steun hebbende in de gemeenschap der heiligen, loopt groot gevaar van verslapping. Maar de

Heer vergeet Zijne getrouwen niet. Ter rechter tijd weet Hij tot den moede een woord te spreken, en zijne aamechtige ziel te verkwikken.

Zendeling VAN EENDENBURG, die in Maart 1883 te *Soekaboemi* kwam, zegt: „Ik leerde SARIOEN kennen als een onbesproken Christen-mensch, doch niet als een wakker, ijverig Evangelist, veeleer het tegendeel. 't Baarde ook hem al weinig gewetenswroeging, soms uren lang op zijne rustbank te liggen. Trouwens, 't maakt altijd een punt van overweging uit voor elken Soendanees, met hoe weinig arbeid hij volstaan kan. Wat nu SARIOEN aangaat, onder mijne leiding en mijnen invloed toonde hij eerlang zoo oprecht en overtuigend ontwaakt te zijn, en opgewekt, en bereid tot het doen van zijnen plicht als een levend Christen, en een wakker Evangelist, dat ik de vrijmoedigheid had, hem en nog een ander lid mijner gemeente, tot *ouderlingen* aan te stellen. Beiden zijn, voor zoover ik kan oordeelen, oprecht in hunne belijdenis en hunnen wandel en met *bewustzijn Christen*.

In 1885 begon ik de evangelisatie te verbinden aan landontginning. Met goedvinden van mijn Bestuur (de Ned. Z. V.) vroeg en verkreeg ik van de Regeering een groot stuk

grond in erfpacht, bij *Pangharepan*, eenige uren van *Soekaboemi* af. Een aantal mijner Christenfamilie's van hier vestigden zich daar, en SARIOEN plaatste ik aan het hoofd dier Christen-kolonie. In 1888 begreep ik, dat 't noodig werd mij zelf met mijn gezin er te vestigen. Ieder huisgezin bebouwt daar zijn eigen stuk grond. Er is nu eene uitmuntende kerk en eene goede school, en de maatschappij is gevestigd op Christelijken grondslag.

Ook mijn helper-ouderling, SARIOEN, heeft er zijn aandeel van den grond, waarop hij voor zich en zijn gezin verbouwt, wat noodig is.

„Schoon, uitnemend!” roept ge uit. Goed, doch onze bekeerde Soendaneezen vonden dat in den beginne volstrekt niet „schoon”, nog minder „prettig”. *Waarom?* Och, eenvoudig, omdat op ons *Pangharepan* *gewerkt moest worden, aanhoudend zwaar gewerkt*. Ik wist dat, de Christenen gevoelden dat ook, en ik geloof bijna, dat ze mij er om haatten.

Dat een Zendeling de Christenen hielp, meenden ze, zijn plicht te zijn; maar dat hij hen in de gelegenheid stelde, ja hen nu drong, *zich zelven te helpen*; ziet! dat was hun een' doorn in het oog. En dan nog wel zich zelven te helpen door te arbeiden! Toch moest dat.

Ik poogde hun 't duidelijk te maken, en liet daartoe geen gelegenheid ongebruikt voorbij gaan. Zelf werkte ik mede, en dus moest mijn helper SARIOEN er ook wel toe komen. Lang echter *volgde hij echter met tegenzin*. Ik trachtte hem te doen gevoelen, dat 't beter was, den arbeid der anderen door zijn voorbeeld te leiden, dan zijnen tijd in ledigheid door te brengen. Zóó alleen kon hij anderen ten zegen zijn. Hij volgde, maar meesmuilend, zelfs mijne bedoelingen verdacht makend bij de Christenen. Meermalen openbaarde zich een goed georganiseerd verzet, en meende men mij schrik aan te jagen door de bedreiging, dat allen zouden heengaan en mij alleen laten zitten. Hoe men over mij dacht, mijne bedoelingen beoordeelde, vermoedde ik toen, doch werd mij eerst later beleden. Ik wil aan die werkelijke bange dagen niet meer terugdenken, doch liever constateeren, dat *diezelfde* SARIOEN, die als mijn helper eene gage van f 17.50 per maand genoot, dit jaar (1892) bij mij kwam en de volgende verklaring aflegde:

„Mijnheer! ik heb uwe bedoelingen lang miskend, doch God heeft mij de oogen geopend. Gij hebt ons vrij willen maken van

de hulp van menschen; ons leeren kennen de gave Gods, ons geschonken in het vermogen om te kunnen werken, om te genieten de vrucht van den arbeid onzer handen. Ik dank u daarvoor, en ik dank God, die tot op dezen oogenblik geduld met mij gehad heeft.

Voortaan wil ik arbeiden, anderen ten voorbeeld. Voor mijne gage van f 17.50 per maand bedank ik. Help mij slechts den eersten tijd nog een weinig, en ik zal voortaan door eigen arbeid in het onderhoud voor mij en de mijnen voorzien. Niettemin zal ik blijven doen, wat ik tot hier toe deed, zoolang God mij daartoe de kracht verleent. Ik zal u ter zijde staan in al uwen arbeid. Ik zal de gemeente blijven voorgaan, als gij afwezig zijt, doch verlang daarvoor geen betaling meer.

Ik hoor SARIOEN zelden spreken, daar hij dit alleen doet als ik afwezig ben! Treffend is menigwerf, wat mijne vrouw mij van zijn bidden en spreken mededeelt. Zoo bad hij laatst aldus: „Heer! als wij tot u naderen, gevoelen wij ons als een zuigeling. Dikwijls weten we niets te zeggen, wat ons ontbreekt, doch wij kunnen slechts weenen voor Uw Aangezicht. Gij echter weet, wat wij behoeven, evenals eene moeder het schreien van haar kind verstaat.”

„De veranderde gezindheid, bij SARIOEN waargenomen, stond niet op zich zelve, doch openbaarde zich ook bij de meeste gemeentelieden, die nu pas begonnen te toonen, Christenen te willen zijn in al hun doen en laten.”

Tot besluit wil ik u nog SARIOEN voorstellen als *xendeling*, door de gemeente xelve uitgezonden om het Evangelie te prediken onder de Mohammedanen in den wijden omtrek van Pangharepan.

Na afloop van de godsdienstoefening op Nieuwjaarsmorgen (1 Jan. 1893) verzamelde zich de gansche gemeente bij ons aan huis, om ons met het Nieuwe jaar geluk te wenschen. SARIOEN sprak namens de gemeente eerst een hartelijk en treffend woord tot ons, en zich daarop tot de gemeente wendende, zeide hij: „Broeders, gij hebt 't gehoord; God zelf wil met ons medegaan; ook waar wij ons aangezicht keeren tot de Mohammedanen, zal Zijn Aangezicht met ons mede gaan.” Dit woord vooral verraste mij op de aangenaamste wijze. De gemeente was gekomen tot de erkenning van de genade en de gave, haar geschonken.

Eenige dagen later kwam SARIOEN tot mij, en zeide, dat hij en AKOENG, zoo God wilde, de volgende week zouden uitgaan, om het Evangelie te prediken in de

omliggende dessa's. Hunne Zending was thans eene *Gemeentexaak*. Zij gingen niet op last van den zendeling, noch door dezen bezoldigd, maar uit gehoorzaamheid aan het bevel huns Heilands, gesteund en gedragen door de Gemeente. Zij hadden thans iets te boodschappen. Zij gevoelden zich gelukkig, en wenschten dat geluk ook anderen deelachtig te doen worden. Dat dit hun mogelijk was, erkenden zij eene vrucht te zijn onzer vestiging hier. Hier leefden en werkten zij zamen, en 't ging niet boven de krachten der Gemeente, hunne Zending te bekostigen. Telkens als SARIOEN en AKOENG afwezig waren — zoo was de Gemeente overeengekomen — zou de te verrichten arbeid op hunne akkers door de Gemeente worden besteld. De vrucht daarvan bleef hun gewaarborgd tot verzorging van zichzelf en hunne gezinnen.

Ik toonde me met hun voornemen en die regeling hooglijk ingenomen. Beiden getuigden van een' gezonden, geestelijken wasdom, van een helder zich bewust worden, wat de roeping der Gemeente is. Zóó moet 't gaan, zal 't goed gaan. In mijne blijdschap over wat ik had vernomen, riep ik des avonds de Gemeente in ons bedehuis

zamen, om met haar God te danken, en Zijnen zegen af te smeeken op haar pogen.

De eerste Zendingsreis van SARIOEN en zijn metgezel duurde 10 dagen. Zij hadden vele dessa's (dorpen) bezocht; eene menigte personen ontmoet; waren vriendelijk ontvangen of ruw bejegend; men had hen uitgenoodigd te spreken, of... hun te verstaan gegeven liever te zwijgen, — geen enkele was hen gevolgd. — Die eerste reis werd door menige andere gevolgd. Interessante mededeelingen werden mij en der Gemeente gedaan over ontmoetingen en ervaringen. Vergelijkingen werden gemaakt, en dikwijls moesten zij erkennen, dat menig Mohammedaan hun en der Gemeente een beschaming was. *Dit was eene eerste vrucht hunner Zending voor de Gemeente, want zij maakt zich de haar zoo gegeven wenken in menig opzicht reeds ten nutte. „Menigmaal,” zeiden SARIOEN en zijn broeder, „begonnen wij met te leeren, en eindigden met onderricht te worden. Toch werd 't ons, bij wat wij zagen en hoorden, meer en meer duidelijk, dat God te kennen in het Aangexicht van Jexus Christus, het Eeuwige Leven is.”*

Reeds 2 maanden zijn zij nu bezig, en menige teleurstelling werd hun deel. Bij menig-

een, die hen had uitgenoodigd, terug te komen, vonden zij bij een volgend bezoek de deur gesloten, en wel eenigszins ontmoedigd kwamen SARIOEN en zijn metgezel deze week bij mij, om hun wedervaren te verhalen: „*Nog geen enkele heeft zich bereid verklaard, ons te volgen,*” zeiden zij tot mij met eene zucht. — Ik antwoordde hun: „Meent ge daarom dat uw werk te vergeefs zou zijn? Luister eens SARIOEN! Toen JEZUS sprak, ziende op de Joden en de Samaritanen: „De velden zijn al reeds wit om te oogsten”, vergistte Hij zich toen? Slechts een twaalfstal mannen is Hem gevolgd, en ook die verlieten Hem in de bangste uren zijns levens. Begrijpt ge nu, dat JEZUS woord: „*Wit om te oogsten*” niet eensluidend is met „*Bereid Hem te volgen?*” Neen, JEZUS zag de ellende zijner tijdgenooten, hunne zorgen, ziekten, zonden, kwalen naar lichaam en geest, *voortspruitende uit het niet kennen* van Hem, die Israël had betuigd: „*Ik ben de Heer, uw Heelmeester*”.

Kennis omtrent Hem te verspreiden, door woord en daad hun Zijne wegen te openbaren, dàt was voor JEZUS het ingaan in den wijngaard. Dàt hebt gij ook kunnen doen. 't Is slechts de vraag, of gij den Soendanees genoeg

lief hebt, om hem als zoodanig de oorzaak van *uw leven* en *uwe zaligheid* te doen kennen. Gij verhaaldet me straks van dien Mohammedaanschen goeroe (godsdiensleeraar), wien gij voor de eerste maal in zijn leven iets van het heerlijk Evangelie deedt hooren. Gij spraakt van den indruk, dien 't op hem maakte. Volgens zijne eigen woorden had hij tot heden toe de Christenen en het Christendom bespot en gelasterd. Meent ge, dat hij dat voortaan nog zal kunnen, zonder zijn geweten geweld aan te doen? Neen, ga maar voort met te getuigen, spreek den menschen van Hem, die ons Gods liefde openbaarde. Laat men Hem kennen, en men zal in Hem geloven, Hem liefhebben, Hem volgen. Denk er aan: „*Die gelooven, haasten niet*”.

Onze vrienden zijn er weer op uit, gemoe digd en gesterkt. Hun werken is hun, der Gemeente en onzer Mohammedaansche omgeving, ten zegen. Waren slechts alle gemeenten onder de Soendaneezen een licht en zout voor hare omgeving, wij zouden met meer overtuiging ook van de naaste toekomst zingen: „Zóó, zóó zien wij 't Godsrijk komen.” Onwillekeurig rijst in mijne ziel gedurig de verzuchting des Geloofs op:

„Wachter op de heil'ge muren,
Wachter! wijkt nog niet de nacht?
Ach! wij tellen rust'loos d' uren
Tot ons d' ochtend tegenlacht,
Als 't gestarnte gaat verbleeken,
Als het duister is geweken
En de zon op berg en dal
Warme stralen werpen zal.”

„Ruische ons maar voortdurend het woord
onzes Heilands door de ziel: „Heb Ik u niet
gezegd, dat, zoo gij gelooft, gij de heerlijk-
heid Gods zien zult?”

Rotterdam.

H. BETTINK.